

Sygn. akt I ACa 263/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka
Sędziowie:	SA Edyta Buczkowska-Żuk SA Halina Zarzeczna (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Magdalena Stachera

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2017 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa J. Z. i K. Z.

przeciwko (...) Bank spółce akcyjnej we W.

o ustalenie ewentualnie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 30 stycznia 2017 roku, sygn. akt I C 190/15

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza solidarnie od powodów J. Z. i K. Z. na rzecz pozwanego (...) Bank spółki akcyjnej we W. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Halina Zarzeczna Agnieszka Sołtyka Edyta Buczkowska-Żuk

Sygn. akt I ACa 263/17

UZASADNIENIE

Powodowie K. Z. i J. Z. wnieśli pozew przeciwko pozwanemu (...) Bank S.A. z siedzibą we W. o ustalenie, że stosunek prawny w postaci umowy kredytu hipotecznego, nominowanego do waluty franka szwajcarskiego, o numerze (...), zawartej w dniu 23 kwietnia 2008 r. z pozwanym nie istnieje z powodu nieważności umowy. Formułując żądanie ewentualne wnieśli o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego o numerze numer (...) z dnia 14 listopada 2011 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Nadto

wniesiono o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu dochodzonego żądania ewentualnego powodowie wskazali, że samo ustalenie nieważności umowy kredytowej nie wpłynie w żaden sposób na toczące się przeciwko dłużnikom postępowanie egzekucyjne, wobec czego niezbędnym jest pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności tak, aby odpadła podstawa do prowadzenia egzekucji sądowej. Kolejno powodowie podali, że w umowie kredytowej z roku 2008 znalazły się klauzule niedozwolone. Zdaniem powodów postanowienia tej umowy nie podają bowiem sposobu i nie wyjaśniają w jaki sposób kurs franka szwajcarskiego będzie przez pozwanego Bank ustalany do operacji przeliczeniowych. Dalej podniesiono, że nie wyjaśnia tego również tabela kursów, do której odwołują się bezpośrednio te postanowienia umowy, albowiem tabela taka zawiera jedynie wartość kursów walut. Niedozwolone klauzule zawierają jednak jedynie postanowienia określające sposób wykonania umowy, a nie określają świadczeń głównych stron. W ocenie powodów, jest to sprzeczne z dobrymi obyczajami, a także z zasadami współżycia społecznego; jednostronna swoboda kształtowania przez pozwanego sytuacji finansowej powodów stanowi zakłócenie równowagi stron, uniemożliwia bowiem zweryfikowanie zasadności i prawidłowości decyzji banku. Zarzucono, że w umowie kredytowej kredytu walutowego udzielonego przez pozwanego powodom w 2008 r. zawarto klauzulę indeksacyjną, uzależniającą sposób przeliczenia transz kredytu oraz rat jego spłaty od arbitralnie i jednostronnie ustalanego przez bank kursu walut (waluty franka szwajcarskiego). Powodowie wskazali, że brak określenia sposobu ustalania kursów walut obcych powoduje to, że dany bank może wybrać dowolne kryteria ustalania kursów, niekoniecznie związane z aktualnym kursem ukształtowanym przez rynek walutowy i ma możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe ze względu na brak oparcia zasad ustalania kursów wymiany o obiektywne i przejrzyste kryteria. Podkreślono przy tym, że kursy wykorzystywane przez bank nie są kursami średnimi, nie są też kursami rynkowymi, lecz kursami kupna i sprzedaży obowiązującymi u pozwanego.

Pozwany (...) Bank S.A., z siedzibą we W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie solidarnie od powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że powodowie mieli wiedzę jaki rodzaj umowy kredytu zawierają, gdyż w samej nazwie umowy, jak i jej treści jest mowa o kredycie nominowanym do CHF. Zatem w ocenie pozwanego powodowie musieli mieć wiedzę, jakiego rodzaju mechanizmy zachodzą w przypadku zaciągnięcia takiego kredytu. Stan prawny obowiązujący w dniu udzielenia kredytu dopuszczał zawarcie umowy kredytu denominowanego do waluty obcej, dlatego też zdaniem pozwanego taka umowa nie jest sprzeczna z ustawą Prawo Bankowe. W ocenie pozwanego nie ulega wątpliwości, że okoliczność wzrostu zadłużenia powodów nie wynika z rzekomej dowolności pozwanego, ale ze skutków znacznego wzrostu kursu waluty CHF wobec PLN, a ów wzrost nie ma żadnego związku z działaniem lub zaniechaniem Banku. Pozwany podniósł, że nieuprawnione jest arbitralne stwierdzenie, że Bank naruszył dobre obyczaje przy ustalaniu kursu kupna walut bez jakichkolwiek dowodów w tej kwestii. Dodatkowo zaznaczono, że mylą się powodowie twierdząc, iż kursy obowiązujące u pozwanego nie są kursami rynkowymi. Pozwany podkreślił, że kursy walut w Tabeli kursowej (...) Banku S.A. ustalone są dla poszczególnych par walutowych na podstawie kursu z rynku międzybankowego z uwzględnieniem marży Banku. Kursy sprzedaży (właściwe dla spłaty kredytów) (...) Bank S.A. ustalone były każdego dnia roboczego na początku dnia, na podstawie bieżących notowań z rynku walutowego. Kurs sprzedaży ustalany jest poprzez podwyższenie rynkowego kursu sprzedaży o 3,5% marży z zaokrągleniem do 3 miejsc po przecinku. Zatem w ocenie pozwanego nie są to ustalenia całkowicie jednostronne i dowolne, jak zarzucają powodowie, a pozostające w relacji do kursu ukształtowanego przez rynek walutowy.

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 30 stycznia 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. I C 190/15, oddalono powództwo (pkt 1) oraz zasądzono od powodów J. Z. i K. Z. solidarnie na rzecz pozwanego (...) Banku S.A. we W. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Powyższe orzeczenie oparto na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach

Prawnych, z których wynika, że w dniu 22 czerwca 2005 r. J. Z. zawarł z (...) Bank S.A. we W. umowę kredytu hipotecznego nominowanego do CHF o nr (...) Standardowe Oprocentowanie, zgodnie z którą to umową Bank udzielił mu kredytu w kwocie 186 504, 20 zł, nominowanego do CHF według kursu kupna CHF obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia kredytu z przeznaczeniem na sfinansowanie remontu domu jednorodzinnego położonego przy ul. (...) w S.. Kredyt wypłacony został w złotych polskich i udzielony został na okres 360 miesięcy. W celu zabezpieczenia wierzytelności Banku z tytułu udzielonego kredytu, ustanowiono na nieruchomości położonej przy ul. (...) w S. hipotekę kaucyjną do kwoty 373.008,40 zł. Aneksiem do ww. umowy Bank udzielił m.in. kredytobiorcy karencji w spłacie kapitału w okresie od dnia uruchomienia kredytu do dnia płatności raty nr 10.

Następnie w dniu 20 lipca 2007 r. J. Z. i K. Z. zawarli z (...) Bank S.A. we W. umowę kredytu hipotecznego w PLN o nr (...) Standardowe Oprocentowanie, zgodnie z którą Bank udzielił im kredytu w kwocie 74.520,18 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie remontu domu jednorodzinnego położonego przy ul. (...) w S.. Kredyt wypłacony został w złotych polskich i udzielony został na okres 480 miesięcy. W celu zabezpieczenia wierzytelności Banku z tytułu udzielonego kredytu ustanowiono na nieruchomości położonej przy ul. (...) w S. hipotekę kaucyjną do kwoty 149.040,36 zł.

W dniu 23 kwietnia 2008 r. J. Z. i K. Z. zawarli z (...) Bank S.A. we W. umowę kredytu hipotecznego nominowanego do CHF o nr (...) Standardowe Oprocentowanie, zgodnie z którą bank udzielił ww. kredytu w kwocie 141.928,69 zł, nominowanego do CHF według kursu kupna CHF obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia kredytu z przeznaczeniem na sfinansowanie spłaty kredytu zaciągniętego w banku na cele mieszkaniowe, którego pierwotnym celem było sfinansowanie remontu domu położonego przy ul. (...) w S.. Kredyt został wypłacany w złotych polskich zgodnie z § 3 ust. 2 umowy. Udzielony został na okres 480 miesięcy. Okres kredytowania rozpoczął się w dniu podpisania umowy.

Ustalono, że zgodnie z § 2 ust. 2 umowy informacje o okresie kredytowania, kwocie kredytu w CHF, wysokości kursu kupna obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia kredytu, wysokości oprocentowania oraz o wysokości i terminach płatności rat miały zostać określone w „Harmonogramie spłat”. Harmonogram spłat miał być przekazywany kredytobiorcy co 6 miesięcy, na kolejny 6 miesięczny okres. Pierwszy harmonogram miał zostać przekazany kredytobiorcy niezwłocznie po uruchomieniu kredytu. Kredytobiorca upoważnił Bank do jednostronnego sporządzenia Harmonogramu spłat oraz do sporządzania jego zmian w okresie kredytowania, zgodnie z postanowieniami umowy oraz każdorazowego przekazywania mu harmonogramu spłat. Prowizję Banku określono na kwotę 2.128,92 zł.

Zgodnie z § 4 ust. 2 umowy kredyt wypłacony miał być w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłacanej kwoty na CHF wg kursu kupna CHF obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków.

Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z § 5 umowy kredytobiorca zobowiązał się do spłaty udzielonego kredytu w 480 równych ratach kapitałowo - odsetkowych w terminie do 10 dnia każdego miesiąca, począwszy od miesiąca, w którym kredyt został wypłacony w całości, pod warunkiem, że okres między wypłatą kredytu, a deklarowanym dniem spłaty jest dłuższy niż 15 dni. W przypadku gdy okres ten jest krótszy kredytobiorca rozpoczyna spłatę kredytu od 10 dnia miesiąca następnego. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych zostanie określona w "Harmonogramie spłat". Wysokość rat kapitałowo - odsetkowych zostanie ustalona po przeliczeniu kwoty wypłaconego kredytu na CHF (ust. 3). Raty kredytu wraz z należnymi odsetkami płatne są w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość CHF na rachunek kredytu (ust. 4). Kwota wpłaty raty w złotych przeliczana jest na CHF wg kursu sprzedaży obowiązującego w Banku w dniu wpływu środków do Banku (ust. 5).

Zgodnie z § 9 umowy w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę terminu spłaty zobowiązań wobec Banku wynikających z umowy kredytu, spłaty raty kredytu w kwocie niższej niż określona w „Harmonogramie spłat”, Bank w dniu następnym przenosi niespłaconą kwotę na rachunek zadłużenia przeterminowanego. Od niespłaconej w terminie raty kredytu Bank pobierane są odsetki, naliczane począwszy od dnia następującego po dniu wymagalności raty do dnia całkowitej spłaty włącznie, przyjmując za podstawę obliczeń miesiąc kalendarzowy w odniesieniu do 365/366 dni przyjmowanych jako rok obliczeniowy (ust. 2). Od zadłużenia przeterminowanego pobierane są przez Bank odsetki w

wysokości dwukrotności aktualnej stopy oprocentowania niniejszego kredytu udzielanego przez Bank, obowiązującej w okresie ich naliczania, jednakże nie więcej niż wysokość aktualnych odsetek maksymalnych. Oprocentowanie od zadłużenia przeterminowanego na dzień podjęcia decyzji kredytowej wynosiło 9,92 % w stosunku rocznym. Zmiana oprocentowania zadłużenia przeterminowanego następuje automatycznie w wyniku zmiany stopy oprocentowania kredytu (ust. 3). O fakcie niedotrzymania terminu spłaty zobowiązań Bank zawiadomi kredytobiorcę wzywając go do zapłaty (ust. 4).

Zgodnie z § 10 umowy bank zastrzegł sobie prawo wypowiedzenia umowy kredytu przed terminem ostatecznej spłaty określonym w harmonogramie spłaty, z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, m.in. w razie, jeżeli kredytobiorca nie zapłacił w terminach określonych w Harmonogramie spłaty pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej, zbycia lub obciążenia całości lub części przedmiotu kredytowania lub przedmiotu zabezpieczenia opisanego bez uzyskania uprzednio zgody Banku lub podjęcia w jakiegokolwiek formie działania pozbawiającego lub ograniczającego prawa kredytobiorcy do przedmiotu kredytowania lub zabezpieczenia. Bank złoży kredytobiorcy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu w formie pisemnej pod rygorem nieważności za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, po uprzednim wezwaniu kredytobiorcy do uregulowania zobowiązań w terminie ustalonym przez Bank, jednak nie krótszym niż 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia niniejszej umowy. Okres wypowiedzenia liczony jest od dnia następującego po dniu doręczenia wypowiedzenia. Kredyt jest wymagalny w pierwszym dniu następującym po upływie tak liczonego okresu wypowiedzenia (ust. 2). Pisma wysłane przez Bank na ostatni podany przez kredytobiorcę adres nie odebrane przez kredytobiorcę uważa się za skutecznie doręczone w dacie zwrotu korespondencji przez właściwy urząd pocztowy lub inną jednostkę upoważnioną do doręczania korespondencji (ust. 3).

Zgodnie z § 13 umowy do spraw nieuregulowanych umową znajdują zastosowanie postanowienia Regulaminu udzielania kredytów/pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A., który stanowi integralną część umowy oraz przepisy Prawa bankowego i Kodeksu Cywilnego (ust. 3). Aktualne kursy kupna i sprzedaży walut obowiązujące w Banku są ustalane przez Bank i publikowane w Tabeli kursów kupna i sprzedaży walut, dostępnej na stronie internetowej Banku (www.santanderconsumer.pl), w siedzibie Banku oraz miejscach wykonywania czynności bankowych przez Bank (ust. 5).

W umowie kredytu Bank określił sposób ustalenia kursu CHF poprzez odesłanie do uchwał podjętych przez Zarząd (...) Bank S.A. Do ustalania własnego kursu walut Bank stosował wytyczne przedstawione w przedmiotowych uchwałach oraz obowiązujące kursy na międzynarodowym rynku walutowym. Zgodnie z ww. uchwałami kursy walut obowiązujące w Tabeli kursowej ustalane są przez pozwany Bank na podstawie kursu z rynku międzybankowego w momencie generowania tabeli z uwzględnieniem marży banku. Kurs rynkowy kupna i sprzedaży CHF równy jest kursowi krzyżowemu wyliczonemu z wyznaczonego kursu kupna sprzedaży EUR/PLN i średniej arytmetycznej kursów kupna i sprzedaży WALUTA/EUR.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że kursy kupna (...) Bank S.A. ustalane są na początku każdego dnia roboczego między godz. 7:45, a 8:30 na podstawie bieżących kwotowań z rynku walutowego. Kurs kupna (...) Banku S.A. ustalany jest poprzez obniżenie rynkowego kursu kupna o 2,5 % marży i zaokrąglany do 3 miejsc po przecinku. Kursy wprowadzane są do systemów informatycznych Banku. Informacyjnie Tabela z kursami kupna przekazywana jest przez Pion Zarządzania Finansowego (...) Banku S.A. każdego dnia roboczego do godz. 8:30 do osób umieszczonych na liście mailingowej, w tym do Departamentu IT w celu publikowania kursów na stronie internetowej Banku. Ustalone kursy kupna obowiązują przez cały dzień roboczy.

Kursy sprzedaży (...) Bank S.A. ustalane są w każdym dniu roboczym między godz. 7:45, a 8:30 na podstawie bieżących kwotowań z rynku walutowego. Kurs sprzedaży ustalany jest poprzez podwyższenie rynkowego kursu sprzedaży o 3,5 % marży i zaokrąglany do 3 miejsc po przecinku. Kursy wprowadzane są do systemów informatycznych Banku. Informacyjnie Tabela z kursami sprzedaży przekazywana jest przez Pion Zarządzania Finansowego (...) Banku S.A. każdego dnia roboczego do godz. 8:30 do osób umieszczonych na liście mailingowej, w tym do Departamentu IT w

celu publikowania kursów na stronie internetowej Banku. Ustalony kurs sprzedaży obowiązuje w następnym dniu roboczym przez cały dzień.

Dla pożyczek i kredytów nominowanych udzielanych przez Bank na podstawie umów zawartych do dnia 1 listopada 2007 r. obowiązują dotychczasowe zasady ustalania kursów sprzedaży walut (dla spłat kredytów) określone w umowach kredytowych (najniższy kurs (...) Banku S.A. lub kurs sprzedaży NBP).

Ustalono, że w dniu zawarcia umowy kredytowej tj. 23 kwietnia 2008 r., zgodnie z tabelą kursów kupna i sprzedaży walut Narodowego Banku Polskiego kurs kupna 1 CHF wynosił 2,1046 zł, zaś kurs sprzedaży 2,1472 zł. W dniu uruchomienia kredytu, tj. 2 maja 2008 r., zgodnie z tabelą kursów kupna i sprzedaży walut Narodowego Banku Polskiego, kurs kupna 1 CHF wynosił 2,1056 zł, zaś kurs sprzedaży 2,1482 zł. Od tego czasu kurs CHF w relacji do PLN konsekwentnie umacniał się.

Według ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wartość średniej różnicy pomiędzy kursem wymiany walut wykorzystywanym przez pozwany Bank, a kursem teoretycznym, ustalonym na podstawie danych z międzybankowego rynku walutowego, w latach 2008 – 2016 wyniosła 0,0078 zł. Przeciętna różnica kursu dziennego wymiany CHF w latach 2008 – 2011 wynosiła mniej niż 1 grosz, przy czym kurs stosowany przez pozwanego był przeciętnie minimalnie bardziej niekorzystny dla powodów, niż kurs teoretyczny. Wpływ rozbieżności kursowych pomiędzy wartościami rzeczywiście stosowanymi przez pozwany Bank, a ustalonymi wartościami teoretycznymi na wysokość zadłużenia powodów wynikającego z umowy kredytowej był niewielki. Faktyczna różnica wynikająca z zastosowania dwóch różnych źródeł kursów wyniosła 3,37 CHF.

Według ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji do pogorszenia się sytuacji ekonomicznej powodów przyczynił się wzrost kursu CHF, który to wzrost był powszechny i miał zasięg globalny. Kursy walut obowiązujące w pozwanym Banku odpowiadały co do zasady aktualnej, globalnej sytuacji na rynkach finansowych (w zestawieniu z danymi pochodzącymi z międzynarodowego banku rynku walutowego jak i z kursem średnim NBP). Sam zatem wzrost poziomu zadłużenia strony powodowej wynikał głównie z faktu wzrostu rynkowego kursu CHF, a jedynie w bardzo nieznacznym stopniu z polityki ustalania kursu walut stosowanej przez pozwanego.

Pismem z dnia 2 sierpnia 2011 r. pozwany Bank wypowiedział powodowi umowę kredytu o numerze (...) z dnia 23 kwietnia 2008 r. z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia. Wypowiedzenie doręczono powodowi na wskazany w umowie kredytowej adres korespondencyjny.

Kurs franka szwajcarskiego na dzień 22 września 2011 r. wynosił 3,7790 zł. Kwota kredytu po przewalutowaniu w dniu 22 września 2011 r. wyniosła 252.723,61 zł. W okresie od 16 sierpnia 2008 r. do 19 października 2015 r. powodowie tytułem spłaty kredytu uiszcili pozwanemu łącznie kwotę 25.062,12 zł, tj. 8.946,13 CHF.

W dniu 14 listopada 2014 r. (...) Bank S.A. we W. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny o nr (...). W powyższym tytule bank stwierdził, że na dzień 14 listopada 2011 r. zadłużenie powodów z tytułu umowy kredytu nr (...) z dnia 23 kwietnia 2008 r. z terminem wymagalności 22 września 2011 r. wynosi należność główna 252.723,61 zł, odsetki umowne 2.726,56 zł, odsetki za opóźnienie 4.660,50 zł, inne koszty 1.473,20 zł. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt IX Co 10527/11 Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie nadał ww. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikom K. Z. i J. Z..

Sąd I instancji zważył, że zarówno powództwo główne, jak i ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie. W pierwszej kolejności w rozważaniach podkreślono, że podpisana przez strony umowa kredytu hipotecznego o numerze (...) z dnia 23 kwietnia 2008 r. spełnia wymogi z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 Prawa bankowego (w brzmieniu obowiązującym na dzień zawarcia umowy). Zauważono, że jej strony określiły w niej kwotę kredytu w wysokości 141.928,69 zł, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powodów przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem. Sąd zaznaczył, że wprowadzone do niej postanowienie § 3 ust. 2, zgodnie z którym uruchomienie kredytu następuje w złotych polskich (PLN), przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę szwajcarską (CHF) zgodnie z kursem kupna CHF

obowiązującym w banku w dniu wypłaty środków nie jest wyłączone z punktu widzenia treści przywołanych powyżej przepisów i nie sprzeciwia się ustawowej definicji umowy kredytu, która powinna między innymi określać kwotę i walutę kredytu, zasady jego zwrotu i jego oprocentowanie. Odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego zważono, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzytelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzytelności) walutę polską.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że sam wzrost poziomu zadłużenia powodów wynikał głównie z faktu wzrostu rynkowego kursu CHF, a jedynie w bardzo nieznacznym stopniu z polityki ustalania kursu walut stosowanej przez pozwanego. Wartość średniej różnicy pomiędzy kursem wymiany walut wykorzystywanym przez pozwanego Bank, a kursem teoretycznym, ustalonym na podstawie danych z międzybankowego rynku walutowego, w latach 2008 – 2016 wyniosła 0,0078 zł. Przeciętna różnica kursu dziennego wymiany CHF w latach 2008 – 2011 wynosiła mniej niż 1 grosz, przy czym kurs stosowany przez pozwanego był przeciętnie minimalnie bardziej niekorzystny dla powodów, niż kurs teoretyczny. Wpływ rozbieżności kursowych pomiędzy wartościami rzeczywiście stosowanymi przez pozwanego Bank, a ustalonymi wartościami teoretycznymi na wysokość zadłużenia powodów wynikającego z umowy kredytowej był zatem bardzo niewielki. Faktyczna różnica wynikająca z zastosowania dwóch różnych źródeł kursów wyniosła 3,37 CHF, nie można zatem twierdzić, że pozwany Bank, kierując się chęcią maksymalizacji zysku ustalał w spornym okresie kurs wymiany CHF w sposób całkowicie dowolny.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługiwały na aprobatę twierdzenia powodów dotyczące sprzeczności postanowień umowy kredytu z dnia 23 kwietnia 2008 r. z zasadami współżycia społecznego, których naruszenia upatrują w naruszeniu zasady uczciwości i rzetelności uczestników obrotu prawnego, przejawiającej się w tym, że indeksacja jest dokonywana jednostronnie przez Bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Po pierwsze Sąd zaakcentował, że strony umowy kredytowej świadomie i dobrowolnie zgodziły się na wprowadzenie do umowy klauzuli indeksacyjnej. Zauważono, że jak wynika ze znajdującego się w aktach sprawy oświadczenia powodów bank przed podpisaniem umowy kredytowej przedstawił obok oferty kredytu walutowego także ofertę kredytu w złotych polskich. Nadto nie pominięto, że powodowie zostali poinformowani, że uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych nastąpi według kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt, a w związku z tym miesięczne raty jego kredytu są powiększane o tzw. spread czyli różnicę pomiędzy kursem kupna i sprzedaży walut, natomiast spread ten może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku. Mimo tego powodowie ponownie i z pełną świadomością zdecydowali się na wybór kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Zdaniem Sądu I instancji już choćby powyżej zaprezentowane rozważania nie pozwalają uznać umowy kredytu z dnia 23 kwietnia 2008 r. za nieważną w rozumieniu przepisów art. 58 k.c., tak w całości jak i w części, jak również nie pozwalają przyjąć, że zastosowanie klauzuli indeksacyjnej doprowadziło do naruszenia przez strony zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Sformułowany przez powoda zarzut naruszenia przez strony procesu art. 353¹ k.c. pozostawał w ścisłym związku z podniesionym zarzutem nieważności umowy z mocy art. 58 k.c., a w konsekwencji podlegał analogicznemu uzasadnieniu, gdyż dopuszczalne granice swobody umów wyznacza natura stosunku zobowiązaniowego, ustawa i zasady współżycia społecznego, a o tych okolicznościach była mowa powyżej i zbytecznym staje się powielanie powyższych uwag przy rozpatrywaniu zarzutu naruszenia 353¹ k.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego na ocenę ważności podpisanej przez strony umowy kredytowej nie miał także wpływu podniesiony przez powodów zarzut dotyczący niezgodnienia w sposób indywidualny postanowień umowy kredytowej. Sąd I instancji miał na uwadze, że pozwany Bank sam skonstruował i przedłożył powodom umowę o treści, która została następnie przez nich zaakceptowana, jednakże powodowie nie byli w jakikolwiek sposób zobligowani do skorzystania z oferty akurat tego konkretnego Banku. W ocenie Sądu mieli także prawo negocjować warunki umowy, natomiast sam fakt, że nie zdecydowali tego uczynić nie przemawia za przyjęciem, że warunki umowy kredytowej zawartej z pozwanym zostały im w jakikolwiek sposób narzucone. Wskazano, że nawet w przypadku uznania, że postanowienia umowy dotyczące przeliczania kwot udzielonego kredytu i rat jego spłat według kursu kupna CHF nie były uzgadniane indywidualnie pomiędzy stronami umowy, to i tak nie można by zarzucić tym postanowieniom znamion abuzywności. Zważono, że możliwość ustalenia przez strony umowy kredytu waloryzacji

tego kredytu za pomocą miernika wyrażonego w walucie obcej mieści się w ramach swobody kontraktowania (353⁽¹⁾ k.c.), a przy tym znajduje potwierdzenie w przewidzianej prawem dopuszczalności umownej waloryzacji zobowiązań stron (art. 3581 § 2 k.c.). Zdaniem Sądu oczywiste jest, że powodowie zawierając umowę o kredyt występowali w charakterze konsumentów, Bank zaś będący drugą stroną umowy jest profesjonalnym przedsiębiorcą i w tym sensie nie można mówić o równości stron umowy. Przy czym Sąd meriti wspomniał, że okoliczność ta nie zwalnia jednak kredytobiorców z obowiązku zachowania należytej staranności przy zawieraniu umowy. Powszechnie obowiązujące regulacje zobowiązują banki do dokonania szeregu czynności umożliwiających konsumentowi racjonalną ocenę skutków zawieranej umowy. Jak wynika z dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych wymogi te zostały przez pozwany Bank spełnione. Sąd Okręgowy podkreślił, że powodowie nie dość, że byli już wcześniej zaznajomieni z produktem bankowym jakim jest kredyt indeksowany do CHF, to i w trakcie zawierania spornej umowy kredytowej otrzymali od pracownika Banku wyjaśnienia i informacje związane z poszczególnymi elementami umowy. W tych warunkach, zdaniem Sądu I instancji, nie sposób przyjąć, że ewentualne niezrozumienie czy nieświadomość powodów co do skutków umowy wynikała z zaniedbań Banku. W ocenie Sądu nie sposób przyjąć również, że Bank jednostronnie narzucił powodowi treść przedstawionej umowy kredytowej, zwłaszcza w zakresie postanowienia przewidującego klauzulę indeksacyjną do CHF. Nie może być zatem mowy o jakiegokolwiek abuzywności tego zapisu umownego.

W dalszej kolejności odnosząc się do żądania ewentualnego Sąd Okręgowy uznał, że powodowie w toku postępowania nie powoływali się na żadną z okoliczności wymienionych w art. 840 § 1 k.p.c. mogących stanowić podstawę do uznania ich roszczenia za wykazanego. Tym samym przyjęto, że zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. nie wykazali skutecznie, aby istniały jakiegokolwiek materialnoprawne podstawy do pozbawienia wykonalności wymienionego wyżej tytułu wykonawczego.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi powodów jako stronę, która przegrała proces w całości

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając orzeczenie w całości. Jednocześnie zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucono naruszenie:

- art. 385¹ § 1-4 k.c. poprzez brak uznania przez Sąd I instancji za niedozwolone postanowień umownych zapisów umowy kredytu przewidujących prawo Banku do przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu/transzy, a także rat kredytu w oparciu o jednostronnie ustalany przez pozwany Bank kurs CHF – tj. § 2 ust. 1, § 3 ust. 2 i § 5 ust. 5 umowy nr (...) z dnia 23 kwietnia 2008 r.

- art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż nie stanowi podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, zarzut nieistnienia roszczenia banku lub jego istnienia, ale w innej wysokości aniżeli wskazana w bankowym tytule egzekucyjnym wynikający z abuzywnego charakteru klauzuli indeksacyjnej zawartej w umowie kredytu hipotecznego.

Uwzględniając powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 11 listopada 2011r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Nadto wniesiono o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący wskazali, że za błędny należy uznać pogląd Sądu Okręgowego w Szczecinie, że umowa (...) z dnia 23 kwietnia 2008 r. wolna jest od niedozwolonych postanowień umownych. Zdaniem skarżących w świetle aktualnego orzecznictwa wręcz oczywistym jest, że postanowienia z § 2 ust. 1, § 3 ust. 2, § 5 ust. 5 stanowią klauzule abuzywne, przewidują one bowiem przyznanie Bankowi prawa do przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu/transzy, a także rat kredytu w oparciu o jednostronnie ustalany przez pozwany Bank kurs CHF. Skarżący podkreślili, że strona pozwana sama przyznała sobie prawo do jednostronnego kształtowania wysokości kredytu, jak i rat kredytu. Co więcej zwrócili uwagę, że prawo pozwanego do ustalania kursu CHF nie doznawało żadnych ograniczeń, strony nie określiły bowiem żadnych kryteriów kształtowania kursu. Zaakcentowano,

że kursy wykorzystywane przez bank nie są kursami średnimi, nie są też kursami rynkowymi, lecz kursami kupna i sprzedaży obowiązującymi u pozwanego. Zdaniem apelujących powyższa nierównowaga stron całkowicie umknęła Sądowi I instancji, który w ogóle nie dostrzegł, że przedmiotem oceny art. 386¹ k.c. nie jest sama możliwość zastosowania w umowie waloryzacji kredytu w oparciu o miernik wyrażony w walucie obcej, ale sposób dokonywania tej waloryzacji. Wspomniano, że strona powodowa nie kwestionowała samej istoty udzielania przez pozwanego kredytów indeksowanych czy też denominowanych, ale fakt przyznania sobie samodzielnie przez Bank – poprzez zastosowanie wzorca umowy – prawa do jednostronnego kształtowania wysokości świadczeń kredytobiorców wobec ustalania łączącego strony umowy kredytu kursu waluty.

Pozwany odpowiadając na apelację wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Jednocześnie strona pozwana wskazała, że sąd wyjaśnił wszystkie okoliczności faktyczne istotne do wydania rozstrzygnięcia, a ponadto oparł swoje rozstrzygnięcie o bardzo szczegółową i specjalistyczną opinię biegłego z zakresu ekonomiki i rachunkowości, którą powodowie w apelacji całkowicie pomijają.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powodów jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie zaznaczenia wymaga, że Sąd I instancji w sposób prawidłowy zgromadził w sprawie materiał dowodowy, a następnie w sposób niewadliwy dokonał jego oceny. W konsekwencji ustalił stan faktyczny, odpowiadający treści tych dowodów. Tym samym Sąd Apelacyjny przyjął go za własny. W sytuacji bowiem, gdy sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji nie musi powtarzać dokonanych ustaleń, gdyż wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z dnia 14 lutego 1938 r., C II 21172/37 Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83). Jak jednolicie wskazuje się w judykaturze, obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), oznacza związanie sądu odwoławczego zarzutami prawa procesowego (tak Sąd Najwyższy min. w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07), za wyjątkiem oczywiście tego rodzaju naruszeń, które skutkują nieważnością postępowania. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł ich wystąpienia w niniejszej sprawie. Nie zasługiwały na uwzględnienie zarówno zarzuty dotyczące naruszenia przez Sąd I instancji art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., jak i regulacji art. 385¹ § 1 - 4 k.c.

Przed omówieniem poszczególnych zarzutów apelacji podkreślenia wymaga, że wprawdzie pisemna apelacja powodów została wywiedziona przeciwko całemu wyrokowi, jednakże pełnomocnik powodów na rozprawie apelacyjnej w dniu 26 lipca 2017r. oświadczył wprost, że apelacja w istocie sprowadza się do zarzutu co pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego i nie chodzi już o stwierdzenie nieważności umowy.

Również analiza treści złożonego środka zaskarżenia jednoznacznie wskazuje, że zakresem zaskarżenia objęte jest jedynie żądanie ewentualne.

Zatem wskazać należy, że przedmiotem żądania i rozpoznania przez Sąd było żądanie pobawienia tytułu wykonawczego wykonalności, uregulowane w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że powodowie nie powoływali się na żadną z przesłanek wymienionych w art. 840 § 1 k.p.c. Zaznaczyć należy, że dłużnikowi występującemu z tego rodzaju powództwem przysługują wszelkie zarzuty materialnoprawne dotyczące wierzytelności, takie jak nieistnienie roszczenia, istnienie roszczenia w niższej wysokości. Sąd I instancji nie dostrzega przy tym, że J. Z. oraz K. Z. kwestionując istnienie zobowiązania stwierdzonego

bankowym tytułem egzekucyjnym, wystawionym na rzecz pozwanego opatrzonym klauzulą wykonalności, w istocie wprost nawiązali do normy art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Zauważyć bowiem należy, że powodowie zasadności tak ukształtowanego żądania upatrywali w zawarciu umowy kredytu z pozwanym, zawierającej niedozwolone postanowienia (przewidujące prawo Banku do przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu, a także rat w oparciu o jednostronnie ustalany przez pozwanego kurs CHF), co prowadzić miało do nieistnienia roszczenia Banku, bądź co najmniej jego istnienia w innej wysokości aniżeli wskazana w bankowym tytule egzekucyjnym.

Wobec zakwestionowania istnienia zobowiązania z uwagi na zamieszczenie w umowie niedozwolonych klauzul przywołać również należy treść art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających świadczenie główne, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Należy przy tym jednocześnie zgodzić z oceną prawną zaprezentowaną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., że umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Klauzula taka nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżim jego podwyższenia. Postanowienia bankowego wzorca umownego, zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego), nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu wskazanego przepisu k.c. (I CSK 1049/14, Lex nr 2008735). Oznacza to, że klauzule indeksacyjne w umowie powodów nie są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym, zatem mogą być objęte kontrolą zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego.

Następnie wskazać należy, że w świetle normy art. 385¹ k.c. nie ulega wątpliwości, że uznanie konkretnej klauzuli umownej za niedozwolone postanowienie umowne wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia obu wymienionych przesłanek, tj. „sprzeczności z dobrymi obyczajami”, jak i „rażącego naruszenia interesów konsumenta” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, Lex nr 395247 .).

Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - należy rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku; rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Lex nr 159111; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Legalis nr 74475). Rażące naruszenie interesów konsumenta zazwyczaj stanowi naruszenie dobrych obyczajów; nie zawsze jednak zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza te interesy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., I CSK 694/09, Legalis nr 406112). Ocena rzetelności określonego postanowienia wzorca umownego wymaga przeprowadzenia przez sąd weryfikacji jego „przyzwoitości”, polegającej na zbadaniu, czy postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów oraz jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone; jeżeli bez tego postanowienia znalazłby się on - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, należy uznać je za nieuczciwe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 r., I CSK 660/12, Legalis nr 830577).

Wspomnieć należy, że ciężar wykazania powyższych okoliczności, stosownie do treści art. 6 k.c., obciążał powodów. Brak ograniczenia w możliwości odwoływania się do materialnoprawnej podstawy wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym, w postępowaniu zainicjowanym na podstawie art. 840 § 1 k.p.c. nie oznacza bynajmniej, że w sytuacji podniesionych zarzutów ciężar wykazania istnienia wierzytelności przechodzi na stronę pozwaną. To strona powodowa powinna wykazać, że wierzytelność stwierdzona bankowym tytułem wykonawczym nie istnieje bądź istnieje w innej wysokości.

Z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że kredyt udzielony powodom został wypłacony – zgodnie z treścią § 4 ust. 2 umowy – w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłacanej kwoty CHF wg kursu kupna CHF obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków. Natomiast wysokość rat kapitałowo-

odsetkowych została określona w „harmonogramie spłat” po przeliczeniu kwoty wypłaconego kredytu na CHF (§ 5 ust. 3 umowy). Zaś za datę spłaty raty kredytu przyjęto datę wpływu środków na rachunek kredytu, a kwota wpłaty raty w złotych polskich przeliczana była na CHF wg kursu sprzedaży obowiązującego w Banku w dniu wpływu środków do banku (§ 5 ust. 5 Umowy). W umowie kredytu pozwany określił sposób ustalenia kursu CHF poprzez odesłanie do podjętych przez Zarząd (...) Bank S.A. uchwał. Zgodnie z ww. uchwałami kursy walut obowiązujące w Tabeli kursowej ustalane są przez pozwanego Bank na podstawie kursu międzybankowego w momencie generowania tabeli z uwzględnieniem marży banku.

Oceniając, czy wskazane powyżej postanowienia Umowy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień, należy mieć przede wszystkim na uwadze, że ustawodawca wprowadził „domniemanie” braku indywidualnych uzgodnień postanowień umowy w przypadku gdy postanowienie umowy zostało zaczerpnięte ze wzorca umowy. Wzorce umowne są definiowane jako wszelkie klauzule umowne opracowane jednostronnie przez podmioty, które mają zawrzeć wiele umów na identycznych warunkach kontraktowych. Zdaniem Sądu Odwoławczego pozwany nie zdołał podważyć rzezonego domniemania.

Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie strony zawarły umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych waloryzacyjny kursem CHF. Bezsprzeczne jest także, że przedmiotem zawartej pomiędzy stronami umowy był gotowy produkt oferowany przez pozwaną na rynku. Oznacza to, że pozwany opierał się na gotowym wzorcu umownym. Już powyższe ustalenie winno skutkować uznaniem spornych postanowień jako nieustalonych indywidualnie z powodami.

Jednakże wyczerpując argumentację w omawianym zakresie wskazać należy, iż za indywidualnie uzgodnione uznać przeto można wyłącznie takie postanowienia, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. Jakkolwiek podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że powodowie co do zasady mieli prawo negocjować warunki umowy (powodowie w istocie nie przedstawili dowodu przeciwnego), co więcej przedstawiono im oferty kredytu w złotych, powyższe nie oznacza jednak, że sporne postanowienia były w istocie indywidualnie uzgodnione. Wskazać bowiem należy, że w zapisach § 4 ust. 2 oraz § 5 ust. 5 umowy zakwestionowane zostało odwołanie do kursu franka ustalonego przez pozwaną według jej uznania (tabeli), której reguły nie były jasne. Z zebranego materiału dowodowego wynika, iż powodowie wiedzieli jak przeliczane będą raty kredytu (od strony technicznej), lecz nie zdawali sobie sprawy w jaki sposób kształtowane są table kursowe przez pozwanego. Z faktu aprobaty postanowień umowy przez powodów dokonaną przez jej podpisanie nie wynika jednak akceptacja sposobu ustalania kursu waluty przez pozwanego, skoro w umowie brak jest zapisów w tym przedmiocie, a kwestia ta nie była także indywidualnie omawiana i wyjaśniana. Zresztą tak naprawdę pozwany nawet nie twierdził, by negocjował z powodami kwestionowane postanowienie w odniesieniu do kursu CHF. Nie twierdził również, by informował kredytobiorców jakie czynniki wpływały na rozmiar kursu. Nie doszło zatem do indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy mających istotne znaczenie dla określania wysokości ich zobowiązania.

Uznając, iż pozwana nie wykazała, by postanowienia § 4 ust. 2 oraz § 5 ust. 5 Umowy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień należało ocenić, czy postanowienia te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.).

Z zakwestionowanych postanowień wynika, że podstawy przeliczania kredytu (ze złotych na CHF) oraz raty kredytu (z CHF na złote polskie) miało odbywać się według tabeli kursowej pozwanego (w konkretnej dacie oraz godzinie). Pozwany tak redagując wskazane postanowienia przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wartości spreadu walutowego (rozumianego jako różnica pomiędzy kursem sprzedaży a kursem zakupu waluty obcej). Na mocy wskazanego postanowienia bankowi zostało przyznane uprawnienie do określania wysokości kursu sprzedaży (kupna) CHF, które nie doznawało żadnych ograniczeń. W żadnym postanowieniu umowy nie sprecyzowano sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku, a jedynie odwołano się do uchwał podejmowanych przez Zarząd pozwanego. Sąd Apelacyjny dostrzega, że z uchwał tych wynika określona relacja kursu ustalonego przez Bank do aktualnego kursu CHF ukształtowanego przez rynek walutowy, jednakże brak zawarcia rzezonych postanowień w treści Umowy musi skutkować uznaniem, że to Bankowi pozostawiona

została dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu CHF w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań klientów, których kredyty waloryzowane są kursem CHF. Samo odwołanie do uchwał Zarządu pozwanego nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia interesów konsumenta. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku.

W kontekście powyższego Sąd Apelacyjny podzielił argumentację apelujących, że nie mieli oni wpływu na treść powyższych zapisów, które wymuszały przeliczenie waluty po określonym w tabeli banku kursie, przy jednoczesnym braku określenia relacji tego kursu w stosunku do rynku walutowego, czego skutkiem jest przyjęcie, że sporne postanowienia w rzeczywistości kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. W przypadku gdy kredytobiorca uznałby kurs z tabeli banku za niekorzystny nie miał możliwości spłaty kredytu w walucie zakupionej na wolnym rynku.

Niemniej jednak nie sposób zgodzić się ze skarżącymi jakoby wskutek zawarcia w treści umowy rzeczonych postanowień, doszło do rażącego naruszenia ich interesów.

W tym miejscu wskazania wymaga, że ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta, uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca (por. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Legalis nr 74475). Ustalenie, czy klauzula wzorca umowy powoduje taką nierównowagę, dokonane może być w szczególności przez porównanie sytuacji konsumenta w razie zastosowania tej klauzuli z sytuacją, w której byłby konsument, gdyby zastosowane zostały obowiązujące przepisy prawa. Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, Legalis nr 1398255).

Apelującym umyka, że wartość średniej różnicy pomiędzy kursem wymiany walut wykorzystywanym przez pozwanego Bank, a kursem teoretycznym, ustalonym na podstawie danych z międzybankowego rynku walutowego, w latach 2008 – 2016 wyniosła 0,0078 zł. Toteż przeciętna różnica kursu dziennego wymiany CHF w latach 2008 – 2011 wynosiła mniej niż 1 grosz, przy czym kurs stosowany przez pozwanego był przeciętnie minimalnie bardziej niekorzystny dla powodów, niż kurs teoretyczny.

Mając na względzie wpływ rozbieżności kursowych pomiędzy wartościami rzeczywiście stosowanymi przez pozwanego, a ustalonymi wartościami teoretycznymi na wielkość zadłużenia powodów stwierdzić należy, że był on relatywnie bardzo niewielki. Z niekwestionowanej w istocie w apelacji opinii biegłego sądowego P. W. (a także poczynionych na podstawie tego dowodu ustaleń faktycznych) jednoznacznie wynika, że łączna kwota spłat dokonanych przez stronę powodową w okresie od 13 czerwca 2008 r. do 19 października 2015 r. wyniosła 25.062,12 zł, co przy uwzględnieniu kursów stosowanych przez pozwanego odpowiadało wartości 8.946,13 CHF. Natomiast gdyby do ustalania wysokości należnej raty przyjąć kurs teoretyczny, wartość wszystkich spłat wyrażona w walucie szwajcarskiej wyniosłaby 8.949,50 CHF. Zatem faktyczna różnica wynikająca z zastosowania dwóch różnych źródeł kursów wynosi zaledwie 3,37 CHF na niekorzyść powodów. W implikacji przyjąć należy, że sam fakt zawarcia w umowie postanowień niezgodzonych indywidualnie z powodami (dotyczących sposobu ustalania kursu waluty franka szwajcarskiego) nie przyczynił się do pogorszenia się sytuacji ekonomicznej powodów. Z opinii biegłego wprost wynika, że do ewentualnego pogorszenia sytuacji ekonomicznej powodów przyczynił się wzrost kursu franka szwajcarskiego, który był jednak powszechny i miał zasięg globalny. Nie można także pominąć, że stosowany kurs średni NBO CHF/PLN kształtował się na niższym poziomie, jednakże kurs ALK CHF/PLN stosowany przez pozwanego praktycznie niemal pokrywał się z teoretycznym kursem międzybankowym. Dostrzec przy tym należy, że

kurs średni waluty NBP nie ma nic wspólnego (w odniesieniu do ceny) z kursem waluty liczoną w PLN jaki stosowany jest w bankach przy spłacie kredytu walutowego, albo sprzedaży waluty w kantorach. Zauważyć bowiem należy, że powodowie nigdy nie mogli nabyć waluty na rynku bankowym wg kursu NBP, gdyż jest on ustalany dla celów rozliczeń transakcji bilansowych czy skarbowych, a nie sensu stricto kupna-sprzedaż walut. Powyższe jednoznacznie wynika z opinii biegłego sądowego.

Reasumując przyjąć należy, że sam wzrost poziomu zadłużenia powodów wynika wyłącznie z faktu wzrostu rynkowego kursu waluty franka szwajcarskiego, który miał miejsce w minionych latach, a tylko w nieznacznej części (łącznie w kwocie 3,37 CHF) od samej przyjętej polityki ustalania kursu walut w pozwanym banku.

W konstatacji Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie doszło do kumulatywnego ziszczenia się przesłanek określonych w art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając przy tym rażąco jego interesy. Innymi słowy tylko takie postanowienie umowne niezgodnione indywidualnie (nie będące przy tym głównym świadczeniem stron) jest niedozwolonym postanowieniem umownym, jeżeli narusza interesy konsumenta w sposób rażący. Z opracowanej w sprawie opinii biegłego wynika, że w realiach niniejszej sprawy nie doszło do rażącego naruszenia interesów powodów, mimo zawarcia w treści umowy zawieranej z pozwanym bankiem postanowień niezgodnionych indywidualnie. Postanowienia Umowy kształtujące prawa i obowiązki powodów pomimo, iż nie były uzgodnione indywidualnie oraz kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, to nie naruszały w sposób rażący ich interesów.

Z tych też względów nie sposób podzielić stanowiska apelujących, że wierzytelność pozwanego stwierdzona tytułem wykonawczym nie istniała w takiej wysokości w jakiej wskazał to pozwany w bankowym tytule egzekucyjnym.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, apelację powodów jako bezzasadną należało oddalić na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. i zasądził solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 4.050 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, mając na uwadze wysokość stawki minimalnej określonej w § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

H. Zarzeczna A. Sołtyka E. Buczkowska-Żuk